

ikke kan være til Stede. I øvrigt har baade det ærede Medlem fra Ærø og navnlig i høj Grad indgaaende det ærede Medlem fra Svendborg (Wenzel Neergaard) henholdsvis i November og Marts forrige Aar udtalt sig om det foreliggende Lovforslag angaaende Fæstegodsets Overgang til Selveje. Til disse Udtalelser kan jeg i det hele og store henholde mig. Jeg skal tilføje, at nogen større praktisk Betydning vil Lovforslaget neppe faa af den Grund, som det ærede Medlem for Frederiksberg Amts 2den Valgkreds (Moesgaard-Kjeldsen) nævned, at man med Hensyn til Fæstegodsets Overgang til Selveje er gaaet frem ad Frivillighedens Vej i et Tempo, som ikke har været kendt tidligere. I 1850 var endnu $\frac{1}{3}$ af Landets fæstepligtige Jord under Fæste, i 1905 var der kun $\frac{1}{20}$, og nu skal der kun være godt 0,01. Dermed vil jeg naturligvis ikke sige, at Lovforslaget ikke har Betydning for det Fæstegods, som er tilbage, eller for de Fæstere, som sidder paa saadant Gods, og heller ikke skal jeg benægte, at den Omstændighed, at et Lovforslag som dette var paa Trapperne, muligvis har haft nogen Indflydelse paa det Tempo, i hvilket Overgangen har fundet Sted i den senere Tid.

Med Hensyn til Enkeltheder i Lovforslaget skal jeg sige, at vi mener, der ikke er nogen som helst Grund til, at Sælgeren ved Salg af Fæstegods skal afgive $\frac{1}{10}$ af Værdien til Statskassen, saaledes som det kræves i § 9. Hvis denne Afgift skulde gives for at blive fri for Fæstetvang, vilde der være mere Mening i den, men nu skal efter Lovens Bestemmelser Ejeren alligevel af med Ejendommen. Urimeligt finder vi det ogsaa, at Staten ifølge § 18 skal overtage Ejendommen, naar Fæsteren ikke vil købe den. Det var meget rimeligere, at Ejendommen i saa Fald blev sat til Auktion ved Fæsterens Død. Den praktiske Følge af, at Staten overtager disse Ejendomme, er, at Staten kan faa en hel Mængde spredt beliggende Ejendomme omkring i Landet, som vil blive overordentlig vanskelige at administrere.

Angaaende Lovforslaget om Brug af Huse paa Landet skal jeg bemærke, at det ser underligt ud, at det bestemmes i § 2, sidste Stykke, at Huse eventuelt skal gives i Fæste, naar det sker paa en Tid, hvor man netop i et andet Lovforslag vil have Fæste afløst af Selveje. Der er kun liden Sammenhæng i denne Lovgivning. Ligeledes mener vi, at Bestemmelsen om Leje

i mindst 8 Aar er uheldig, fordi 8 Aar ikke passer med Rotationen, med Sædskiftets Omløb, det kan lige saa godt være planlagt med 6 eller 7 Aar som med 8 eller 9. Det er uretfærdigt, mener vi videre, at Ejeren skal være bundet til Lejemaalet i en længere Periode end Lejeren, navnlig under Hensyn til, at naar Lejeren skal have Ret til et Aars Opsigelse, kan man vente en hyppig Skiften, og denne hyppige Skiften er uheldig, det kan i høj Grad gaa ud over baade Jorden og Bygningerne. Vil man dertil sige, at Lejeren er erstatningspligtig, maa man huske, at dette ikke har meget at sige i det Tilfælde, hvor Lejeren ikke ejer noget. Hvor intet er, har selv Kejseren end sige Godsejeren tabt sin Ret, og denne Bestemmelse vil derfor i mange Tilfælde ikke blive effektiv. I øvrigt kan jeg paa mit Partis Vegne tilsige vor Villighed til at deltage i Arbejdet for Lovforslagets Fremme i et Udvalg.

Landbrugsministeren (K. Pedersen):

Jeg skal ikke komme ind paa den historiske Fremstilling af denne Sag, som det ærede Medlem fra Fuglebjerg (Martin Hansen) gav, eller paa Udtalelserne angaaende Udvalgsarbejdet, idet jeg ikke kender videre til dette. Derimod stillede det ærede Medlem fra Fuglebjerg nogle Spørgsmaal til mig, som jeg skal besvare.

Jeg vil først sige, at jeg har ikke nye Oplysninger med Hensyn til det Antal af Huse, der vil komme ind under Loven, selv om Loven faar den Form, som Underudvalget var enigt om. Sagen er, at for at skaffe disse Oplysninger maa man for det første bestemt vide, om det fremsatte Lovforslag bliver det endelige Lovforslag, saa at man ikke, naar man har faaet Oplysningerne, fremkommer med Ønsket om Oplysninger paa et helt andet Grundlag. Naar det ærede Medlem fra Fredensborg (Moesgaard-Kjeldsen) sagde, at ogsaa han mente, at Oplysninger var nødvendige, er jeg enig med ham deri. For at bedømme det Forslag, som Underudvalget i alt væsentligt var blevet enigt om, er det for mig en meget væsentlig Betingelse, at man ved, hvor mange Huse omtrent der vil falde ind under Loven. Det ærede Medlem gjorde opmærksom paa, at der var kommet to forskelligartede Svar fra Ministeriet, men det ligger i, at det første Svar mente vi i Ministeriet at kunne give efter det Skøn, som Kontoret har derom. Da Udvalget imidlertid ønskede mere bestemte Oplysninger — for